

E-depot Nederlandse archeologie gaat nieuwe fase in

Dagelijks komen nieuwe datasets binnen, waaronder kleine pareltjes als de opgraving 'Zaltbommel – de Wildeman'. De uitgebreide digitale brongegevens van de Romeinse nederzetting en begravingen en de omvangrijke publicatie 'Onder de zoden van Zaltbommel' (ADC monografie 8) is een belangrijke bron voor toekomstige archeologen.

Het elektronisch archief voor de Nederlandse archeologie (EDNA) heeft met meer dan 12.500 datasets inmiddels een zodanige omvang dat het gebruik ervan een zelfversterkend effect gaat vertonen. 'Steeds meer onderzoekers gebruiken de digitale informatie, zien de voordelen en zijn daardoor bereid ook zelf hun data en/of publicaties aan te leveren,' zegt Hella Hollander, die onlangs bij het archief als coördinator archeologie is begonnen. In de afgelopen jaren heeft het e-depot, dankzij een subsidie van de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek NWO, een sterke groei gezien van het aantal gearchiveerde datasets. De komende jaren wacht een nieuwe uitdaging, aldus Hollander: 'Het digitaal archiveren van de brongegevens is door de Nederlandse archeologen belangrijk genoeg bevonden om opgenomen te worden in de nationale kwaliteitsnormen. Die verplichting hebben ze gezamenlijk geaccepteerd, mede op basis van de goede

ervaringen en gebruiksmogelijkheden met EASY.'

Langetermijnarchivering is echter niet zonder kosten. Een van de taken van de nieuwe coördinator is om te onderzoeken hoe die kosten gedragen kunnen worden. Hollander: 'Je hebt zowel eenmalige *ingestkosten* als structurele *archivingkosten*. Bij het archeologisch data-archief in Engeland wordt een deel van de kosten doorberekend aan de deponeerder, alseen soort éénmaligeleges. Dat is een kostenmodel waarin iedereen vooraf met een vast bedrag rekening kan houden: subsidiegevers, wetenschappers en commerciële onderzoeksbureaus. Op die manier kan aan het einde van een onderzoekproject de digitale informatie aan het e-depot worden overgedragen, waarna DANS garant staat voor de langetermijnarchivering. EDNA gaat onderzoeken of er genoeg draagvlak is voor dit model.' (Milco Wansleeben)

Ⓜ <http://tinyurl.com/3ynbo62>

ADC ARCHEOLOGIEPROJECTEN

Steeds meer datacontracten

DANS (Data Archiving and Networked Services) sluit steeds meer *datacontracten* af. Dat komt doordat de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) van onderzoekers die ze subsidieert, vraagt om de gegevens uit hun onderzoek duurzaam op te slaan. Op dit moment gebeurt dat bij de programma's van NWO Middelgroot en NWO Groot voor de gebieden Geesteswetenschappen en de Maatschappij- en Gedragwetenschappen. En in deze laatste discipline ook nog bij despecialeonderzoeksprogramma's Veranderingsstudies en Geweld tegen psychiatrische patiënten.

NWO wil stimuleren dat nieuwe onderzoekdata duurzaam worden gearchiveerd en ter beschikking worden gesteld voor verder onderzoek en nieuwe analyses. De meestal forse investeringen in het creëren van data mogen niet na afloop van het onderzoek weer verloren gaan zoals ook in het recente verleden nog vaak genoeg is gebeurd. Ook is de openbaarheid en daarmee de verificerbaarheid van wetenschappelijk onderzoek erbij gebaat.

De regels die NWO hanteert bepalen nu dat de betreffende onderzoeksdata bij DANS gearchiveerd worden óf bij het onderzoeksinstituut zelf. In dat laatste geval moet er een waarborg zijn dat de data ook goed gearchiveerd en toegankelijk blijven, juist ook op de langere termijn. In die waarborg kan worden voorzien door het Datakeurmerk (www.datasealofapproval.org).

De betrokken onderzoekers sluiten daarom direct na toekenning van een subsidie door NWO een datacontract af met DANS, waarin afspraken staan over het archiveren en beschikbaar stellen van de data. Toegekende subsidies worden door NWO pas uitbetaald als dat contract er is. (Heiko Tjalsma)

Ⓜ www.dans.knaw.nl/content/data-archief/reglementen-en-contracten/nwo-contracten

Digitale gids van de Bataafse tijd 1795-1813

Begin juni is de digitale Onderzoeksgids Bestuur en Administratie van de Bataafs-Franse tijd via het internet opengesteld. De gids, samengesteld door het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (ING), biedt aanrijpingspunten voor onderzoek naar een periode in de Nederlandse geschiedenis waarin vijf verschillende grondwetten zijn ontwikkeld die ook allemaal een nieuwe bestuursstructuur hebben opgeleverd.

De Bataafs-Franse tijd, van 1795 tot 1813, is volgens het ING van doorslaggevend belang geweest voor het ontstaan van het moderne Nederland: 'De overheid ging zich voor het eerst met alle mogelijke onderwerpen bezig houden zoals onderwijs, kerken, economie en armenzorg. De Franse 'bevrijders' van 1795 volgden de ontwikkelingen op de voet. In 1810 nam keizer Napoleon het land op in het keizerrijk. Toen kregen we

pas goed met bureaucratie te maken, maar ook met militaire strijd en een oorlogseconomie,' aldus een bericht van het instituut.

Speciale aandacht vragen de ontwikkelaars voor de digitale weergave van de centrale index van de staatssecretarie van 1806-1811, die samen met het Nationaal Archief werd gemaakt. 'Alle grote en kleine onderwerpen waarmee de overheid zich bemoeide komen daarin terug.'

De gids biedt inzicht in de samenhang van het bestuur per periode, taken en organisatie van de verschillende instellingen (218 landelijke en 108 gewestelijke) en de wetgeving die daarbij hoort, en in de betrokken personen via een koppeling aan het project 'Repertorium van Ambtsdragers en Ambtenaren'. Hij maakt ook raadpleging mogelijk van de archieven van de instellingen. (MdG)

Ⓜ www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/GidsBataafsFranseTijd

Sinds kort beschikbaar

Het overzicht toont een aantal databestanden die recent voor onderzoekers beschikbaar zijn gekomen bij CBS en DANS. Een volledig overzicht van de CBS-bestanden is te vinden op www.cbs.nl/microdata. De bij DANS beschikbare databestanden komen

van diverse andere onderzoeksinstellingen. Deze kunnen kosteloos worden gedownload vanuit DANS EASY: <http://easy.dans.knaw.nl>. Via DANS kunnen ook de beveiligde microdata van het CBS kosteloos geleverd worden: www.dans.knaw.nl/nl/data/cbs/overzicht/

Centraal Bureau voor de Statistiek	Periode
Statistiek financiën van grote ondernemingen	2001-2009
Community Innovation Survey	2006
Wet Inkomen en Arbeid	2009
Werkloosheidsuitkeringen	2009
Gemeentelijke basisadministratie	1995-2009
Logiesverstrekkende bedrijven	2008
Productiestatistiek:	
Transportbedrijven	2000-2007
Commerciële dienstverlening	1995-2007
Via DANS EASY	
<i>Archeologie</i>	
Zaltbommel – De Wildeman (ADC Archeologisch Diensten Centrum)	2010
Egmond Binnen, Abdij van Egmond (Groningen Instituut voor Archeologie / Odyssee Jos Kleijne)	2010
Wijchen-Centrum (Hazenberg Archeologie, in het kader van NWO-Odyssee)	2010
Dordrecht, Plangebied Hofkwartier, Kloostertuin (Gemeente Dordrecht, Bureau Monumentenzorg & Archeologie)	2009
<i>Geschiedenis</i>	
Getuigen van Theresienstad. Erfgoed van de Oorlog, interviews afgenomen in het kader van het project Getuigen Verhalen (Radboud Universiteit, Fac. Religiewetenschappen)	1940 1945
<i>Geodata</i>	
Top 25 raster – Digitaal topografisch bestand (Kadaster)	2009 2010
Top 250 raster – Digitaal topografisch bestand (Kadaster)	2009 2010
Top 50 raster – Digitaal topografisch bestand (Kadaster)	2009 2010
Top 50 vector – Digitaal topografisch bestand (Kadaster)	2009 2010
<i>Sociale wetenschappen</i>	
Toezichtkaart Voortgezet Onderwijs (Voorheen Kwaliteitskaart) (Onderwijs Inspectie)	2010
The Nijmegen School Study (J. Tolsma, I. Pop – Radboud Universiteit Nijmegen)	2010
The Integration of the European Second Generation in Amsterdam and Rotterdam (TIES-NL) (Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute – KNAW/NIDI)	2006 2007
Culturele Veranderingen in Nederland (CBS – beveiligd microbestand)	2008
Inkomens Panel Onderzoek – IPO (CBS – beveiligd microbestand)	2007 2008

COLOFON

e-data@research is het kwartaalblad in Nederland over data en onderzoek in de alfa- en gammawetenschappen. Het verschijnt onder auspiciën van DANS, het Huygensinstituut, het Centraal Bureau voor de Statistiek, de Koninklijke Bibliotheek en de Vereniging voor Geschiedenis en Informatica. Toezending kosteloos aan relaties van de stakeholders en op verzoek aan studenten in de alfa- en gammarichtingen.
Oplage: 9100.
e-data@research is online te raadplegen op www.edata.nl

Uitgever: Stichting Uitgeverij e-data&research, Postbus 93067, 2509 AB Den Haag

Redactieadres: Postbus 93067, 2509 AB Den Haag; t (070)3494450 f (070)3494451 e edata@dans.knaw.nl

Redactie: Inge Angevaere, Ronald van der Bie, Peter Boot, Martijn de Groot (hoofd/eindredacteur), Thijs Hermesen, Jetske van der Schaaf

Aan dit nummer werkten mee: Jorien Apperloo, Guido Gerritsen, Peter Groot, Jeffrey van der

Hoeven, René van Horik, Rutger Kramer, Willem Kuiper, Vincent Tassenaar, Jeroen van der Vliet, Milco Wansleeben, Paula Witkamp.

Redactiesecretariaat: Lucas Pasteuning, Jetske van der Schaaf

Vormgeving en opmaak: Ellen Bouma

Productie: Amsterdam University Press

Druk: Ten Brink, Meppel

ISSN: 1872-0374